

Goffmans rolleteori

Erving Goffmans teori om roller er baseret på en såkaldt dramaturgisk opfattelse af rollespillet. Det sociale liv er en scene, hvor der er tale om iscenesættelser og forskrifter for udførelserne af de forskellige roller i forestillingerne. Vi er alle aktører, der lærer vores roller, der spiller dem mere eller mindre godt på den sociale scene, der har et publikum – og en tilværelse bag scenen (back stage), hvor vi måske lever med en plagsom bekymring for, om vi lever op til forventningerne, og hvor vi indstuderer rollerne.

De iscenesatte forestillinger i det sociale liv er til dels forudsigelige, men der kan være overraskelser, blandt andet når aktørerne ikke lever op til spillets krav og udfører dårlige »roller« eller ikke er loyale over for forskrifterne. Så bryder den sociale struktur sammen.

Grundlæggende sigter det sociale liv mod, at aktørerne succesfyldt definerer situationerne, lever op til forskrifterne i situationerne og når frem til en rimelig arbejdskonsensus.

forventninger. Gradvis vil personen via indlevelsen i den sociale rolle komme til at opleve, at han/hun er rollen eller i det mindste lever op til den og dermed ligner de forventninger, der er rettet mod rollen. Det gælder både, når der er tale om positive forventninger, som fx anerkendt position og flotte præstationer – eller negative forventninger som én, der er kriminel eller fagligt svag i skolen.

Til en rolle er knyttet relativt stabile forventninger til adfærden i en bestemt funktion eller position. På den måde lever et menneske i dagligdagen i mange forskellige roller. Vi taler om, at vi spiller en rolle, og at vi gør det med større eller mindre held eller succes. Under alle omstændigheder er rollerne en vigtig del af vores sociale identitet. Spørgsmålet er, om de også er en integreret del af os selv og dermed også vores personlige identitet. Dette spørgsmål har optaget socialpsykologien og de første rolleteoretikere omkring Chicago-skolen i 1920'erne, ikke mindst på baggrund af den teori, der er udformet af den amerikanske sociolog Erving Goffman (1975). Men for rolleteoretikerne vil en rolle altid være vigtig både for den sociale og den personlige identitet og næppe kunne adskilles fra hinanden. Dette udtrykkes præcist af en af de amerikanske pionerer på dette område, Robert E. Park: »Enhver spiller altid og alle steder mere eller mindre bevidst en rolle ... Det er i disse roller, at vi kender hinanden, det er i disse roller, vi kender os selv«. Flere informationer om Chicago-skolen findes i Mortensen (2000).

Men hvad sker der egentlig i den proces, hvor man spiller en rolle?

Rollespillet er i sin samlede gennemførelse en præsentation af personen: en offentliggørelse, der yderligere understreger personens sociale identitet.